

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมาย เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการวิถีใหม่

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทและภารกิจ ในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา เสนอนโยบาย และแผนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา และดำเนินการเกี่ยวกับประเมินผลการจัดการศึกษา รวมทั้งให้ความเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งในการ ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบาทและภารกิจดังกล่าวให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและมีวินัย

สาระสำคัญของเอกสารฉบับนี้ จึงเป็นการมุ่งเน้นให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการ กฎเกณฑ์ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง การสร้างจิตสำนึกในข้าราชการมีวินัย การรักษาวินัยของตน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน อันจะก่อให้เกิดการทุจริตในหน่วยงานรัฐ รวมถึงได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์พิเศษ ชงทอง จันทรางศุ ในการถ่ายทอดประสบการณ์ทำงาน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคลากรในสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาสามารถนำทักษะความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เสริมสร้างการทำงาน ให้ความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและกฎระเบียบของทางราชการ ส่งเสริมให้เป็นข้าราชการที่ดี มีจิตสำนึก มีวินัย ป้องกันการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้น ในการปฏิบัติราชการ อันเป็นการปฏิบัติราชการรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทและยุคสมัย ที่เปลี่ยนแปลงต่อไป

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ถ่ายทอดประสบการณ์ จาก ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ	๑
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง	๔
การบังคับใช้กฎหมาย และ ข้อยกเว้นการบังคับใช้กฎหมาย	๖
เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ คู่กรณี	๘
หลักความเป็นกลาง	๙
หลักการสำคัญของคำสั่งทางปกครอง	๑๐
การแจ้งสิทธิอุทธรณ์ในคำสั่งทางปกครอง	๑๑
การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง	๑๒
การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง	๑๔
ระยะเวลาและอายุความ	๑๕
การแจ้งคำสั่งทางปกครอง	๑๖
จิตสำนึกในการมีวินัย การรักษาวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญ	๑๘
และกระบวนการความคิดป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน	
รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๙
คณะผู้จัดทำ	๒๗

ถ่ายทอดประสบการณ์

จาก ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ

เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๗
ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เกตุทัต อาคาร ๒ ชั้น ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

❖ บทบาทและความภูมิใจในการทำงาน ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

“ขณะที่กระผมดำรงตำแหน่งในฐานะเลขาธิการ
สภาการศึกษา มีหลากหลายเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น
ยกตัวอย่างเช่น มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นที่
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นว่าหน่วยงานใด

จะเข้ามาทำหน้าที่ในการดูแลโรงเรียนเอกชนในพื้นที่
ดังกล่าวเหล่านั้น จึงเป็นเหตุให้กระผมในฐานะ
เลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ
เสนอเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรีว่า
ควรมีหน่วยงานเฉพาะในการดูแลสถานศึกษาเอกชน
ในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ต่อมาคณะรัฐมนตรี
มีมติเห็นชอบ ซึ่งการมีหน่วยงานดังกล่าวสามารถ
แก้ไขปัญหาสถานศึกษาเอกชนภาคใต้ และยังเป็น
หน่วยงานหลักในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อ
ให้ได้ทราบความต้องการและปัญหาของสถานศึกษา
ในพื้นที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของกระผมและแสดงให้เห็นว่า
งานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แม้จะ
ไม่หรือหว่าแต่เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา
ของประเทศได้ตามภารกิจหน้าที่ของสำนักงานฯ

“งานของสำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา

แม้จะไม่หรือหว่าแต่เป็นส่วนหนึ่งในการ

แก้ไขปัญหา

ของประเทศได้

ตามภารกิจหน้าที่ของสำนักงานฯ”

ในอดีตไม่มีการแยกเขตพื้นที่การศึกษาประถม
และการศึกษามัธยมออกจากกัน จากนั้นมีการแบ่งเขต
ขึ้นใหม่ มีเขตพื้นที่บางเขตมีจำนวนบุคลากรที่มาจาก
โรงเรียนประถมมากกว่าโรงเรียนมัธยมเนื่องจาก
พื้นที่นั้นมีโรงเรียนประถมมากกว่า ซึ่งในการ
ดำเนินงานของงานในระดับประถมศึกษาและระดับ
มัธยมศึกษามีความแตกต่างกัน บุคลากรจึงมีความถนัด
แตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารบุคคล
รวมถึงปัญหาความห่างไกลของพื้นที่ เป็นเหตุให้
บุคลากรหลายท่านอยากให้มีการแบ่งเขตพื้นที่
ให้ตรงตามความต้องการ แต่อย่างไรก็ตาม
ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องยากในการแบ่งเขตพื้นที่
ให้ตรงใจบุคลากรหลาย ๆ ท่าน เนื่องจากมีปัจจัย
หลายอย่าง เช่น จำนวนบุคลากร งบประมาณในการ
ดำเนินการก่อสร้าง เป็นต้น *ดังนั้น ในทางปฏิบัติ
หน้าที่ทางราชการอาจต้องผ่อนผันอนุโลมโอนอ่อน
ในบางเรื่องแต่ต้องไม่ถึงขนาดเสียหลักการและ
ไม่เป็นคุณต่อประเทศชาติ*

“ในการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ

อาจต้องผ่อนผันอนุโลมโอนอ่อน

ในบางเรื่อง แต่ต้องไม่ถึงขนาด

เสียหลักการและไม่เป็นคุณ

ต่อประเทศชาติ”

❖ ทำงานอย่างไรให้เกษียณอย่างเกษม สไตล์... ธงทอง จันทรางศุ

จากประสบการณ์ของกระผมก่อนจะเข้ามาดำรงตำแหน่งที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระผมเคยทำงานที่กระทรวงยุติธรรมในด้านกฎหมาย และเคยทำงานที่สำนักงานกฤษฎีกา มีหน้าที่พิจารณากฎหมายการศึกษามาเป็นเวลา ๑๐ ปี เมื่อได้มีโอกาสมาทำงานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงต้องพยายามศึกษาหาความรู้ด้านกฎหมายการศึกษาให้มากขึ้น และหาข้อมูลใหม่ๆ อยู่เสมอ ถึงแม้ข้อมูลบางอย่างไม่เกี่ยวกับการทำงานโดยตรงก็ตาม จึงอยากฝากถึงน้อง ๆ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาว่า ความรู้ที่ได้ติดตัวมาจากการเรียนตามวุฒិการศึกษาคือความรู้ที่ดีเลิศ แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่เรามีความเข้าใจว่าความรู้ที่เราได้รับมาเพียงพอแล้ว เมื่อนั้นเป็นสัญญาณอันตรายมาก เนื่องจากความรู้มันเกิดขึ้นใหม่เรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็ความรู้ทางวิชาการ แม้กระทั่งความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงและความรู้ด้านเทคโนโลยีที่การหาข้อมูลใหม่ๆ จะเกิดผลดีแก่ตัวเองและก้าวทันนานาประเทศ

ความรู้เมื่อมีแล้วจะนำมาใช้หรือไม่นำมาใช้ก็อีกเรื่อง เมื่อครั้งกระผมเป็นอาจารย์สอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีโอกาสออกข้อสอบซึ่งการออกข้อสอบนั้นไม่อาจออกให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่สอนได้ แต่อย่างไรก็ตามหากเรามีความรู้ครอบคลุมทุกประเด็น แม้ความรู้ไม่ได้ถูกนำมาใช้

ในการตอบข้อสอบ แต่จะส่งผลให้เรามีความรู้มากขึ้น จึงอยากฝากไว้เป็นข้อคิดที่ว่า *ให้สนุกกับการหาความรู้ อยู่เสมอ*

ประเด็นความเห็นต่างของสังคมเป็นสิ่งที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องด้วยในสังคมประชาธิปไตยต้องรับฟังความเห็นซึ่งกันและนำความเห็นดังกล่าวมาพัฒนาและปรับแก้ให้มึการทำงานที่ดีขึ้น

“คนทำงานต้องมีความรู้
ทั้งความรู้เกี่ยวกับ
การปฏิบัติงานโดยตรง
ความรู้รอบด้านและความรู้
เชิงเปรียบเทียบสิ่งเหล่านี้
ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ”

กรณีการเก็บข้อมูลของหน่วยงานราชการขอให้ข้อสังเกตว่าในการเรียกเก็บข้อมูลไว้ในระบบราชการ ต้องเป็นข้อมูลที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เมื่อข้อมูลเหล่านั้นไม่มีความจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานหน่วยงานควรทำลายข้อมูลนั้นเสีย ทั้งนี้ต้องเปิดโอกาสให้เจ้าของข้อมูลแก้ไขข้อมูลและได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนจัดเก็บ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการก็ควรคำนึงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ข้อมูลอันเป็นความลับบางอย่างสามารถเปิดเผยได้เมื่อมีการร้องขอ

“ข้าราชการทุกคน
ต้องมีความรู้
และศึกษากฎหมาย
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การรักษาวินัยข้าราชการ”

กรณีการรักษาวินัยเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้ที่เป็นข้าราชการควรพึงระลึกอยู่เสมอว่าตนเป็นข้าราชการและต้องรักษาวินัยตามกรอบและกฎที่กำหนดไว้ วินัยแบ่งเป็นเรื่องที่ปฏิบัติแล้วเป็นวินัยร้ายแรง และเรื่องที่ปฏิบัติแล้วไม่เป็นวินัยร้ายแรง ดังนั้นข้าราชการทุกคนต้องมีความรู้และศึกษากฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาวินัยข้าราชการ

“

“การทำงานร่วมกันเป็นทีมนี้
ต้องไม่ทำงานแบบ one man show
ต้องมีความรับผิดชอบ เพื่อขับเคลื่อน
งานให้สำเร็จ การมีส่วนร่วมกัน
การฝึกให้มีการรับฟัง
และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
จึงเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน
รวมทั้งการผูกมิตรและการมีน้ำใจ
ต่อเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญ”

”

กระผมมีความเชื่อว่าโดยกลไกกำหนดให้ทุกคนต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกันเป็นทีมนี้ ต้องไม่ทำงานแบบ one man show กล่าวคือ ต้องอาศัยความอดทน เอาใจเขามาใส่ใจเรา ความอ่อนน้อมถ่อมตนในการทำงานร่วมกัน ขณะเดียวกันคนที่เป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา ต้องมีความรับผิดชอบ เพื่อขับเคลื่อนงานให้สำเร็จ การมีส่วนร่วมกัน การฝึกให้มีการรับฟังและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน

การผูกมิตรและการมีน้ำใจระหว่างกัน ในที่ทำงานเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่เราควรปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน กระผมประทับใจในบรรยากาศของการทำงานที่สภาการศึกษา ในหลายๆ ปีที่ผ่านมา บุคลากรที่เกษียณอายุราชการไปแล้วมีการนัดหมายพบเจอกันอยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นกระจกสะท้อน

ให้เห็นว่าบรรยากาศที่ดีและการมีความทรงจำที่ดีต่อกันในขณะที่ทำงานอยู่ที่สำนักงาน จะทำให้ทุกคนมีความรักใคร่กลมเกลียวกันอยู่เสมอ”

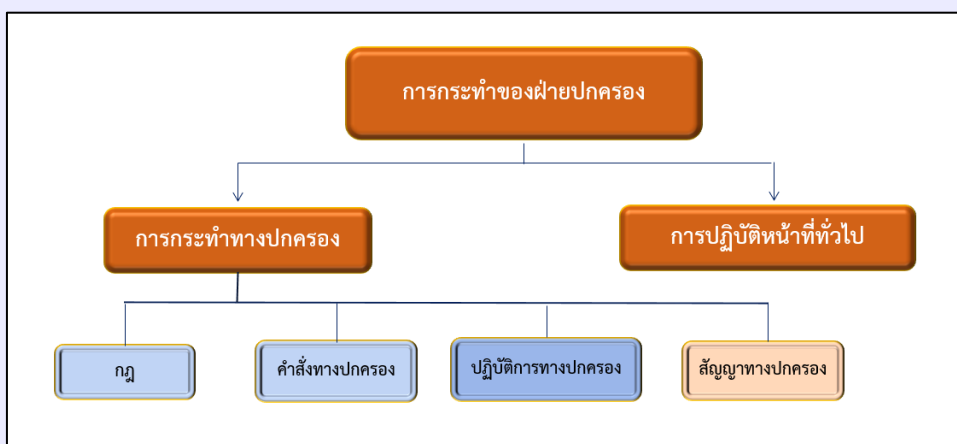
ที่มา : โครงการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมาย เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการวิถีใหม่ ครั้งที่ ๓ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เหตุผลในการตรากฎหมาย^๑ ได้แก่

- กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงานทางปกครอง ทำให้การพิจารณาทางปกครองเกิดความรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้
- การดำเนินงานทางปกครองเป็นไปโดยถูกต้อง มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย
- สามารถรักษาประโยชน์สาธารณะได้ อำนวยความเป็นธรรม ป้องกันการทุจริต และประพฤตินิยมชอบในวงราชการ

❖ ความหมาย

“วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมถึงการใด ๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

“การพิจารณาทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง

“กฎ” หมายถึง

๑. พระราชกฤษฎีกา เช่น กรณีมีผู้ฟ้องว่าพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๘ ทับซ้อนกับที่ดินตามหลักฐาน ส.ค. ๑ ของผู้ฟ้องคดีขอให้เพิกถอนพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

๒. กฎกระทรวง เช่น กรณีฟ้องว่ากฎกระทรวงว่าด้วยผังเมืองกรุงเทพมหานครไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกำหนดให้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นพื้นที่สีเหลือง สร้างอาคารที่พักอาศัยได้เท่านั้น

^๑ ท้ายพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. ประกาศกระทรวง เช่น ฟ้องว่าประกาศกระทรวงพลังงานกำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อผ่านที่ดินของผู้ฟ้องคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๔. ข้อบัญญัติท้องถิ่น เช่น ฟ้องว่าข้อบัญญัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดให้การประกอบกิจการหอพักเป็นกิจการควบคุมตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๕. ข้อบังคับ เช่น ฟ้องว่าข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าเป็นนักศึกษาว่าต้องมีชื่อในทะเบียนเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยอื่น เว้นแต่ สภามหาวิทยาลัยจะอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ เป็นข้อบังคับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๖. บทบัญญัติอื่นที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

๑. การกระทำของเจ้าหน้าที่ (บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งอาจเป็นผู้แทน หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทน)

๒. การใช้อำนาจในทางปกครองตามกฎหมาย (ใช้อำนาจตามกฎหมายปกครอง ฝ่ายเดียวบังคับแก่เอกชน)

๓. มีผลทางกฎหมาย สร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (ผู้ทรงอำนาจ กับ ผู้มีหน้าที่) ก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะถาวรหรือชั่วคราว

๔. ก่อให้เกิดผลเฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งหรือเฉพาะคนใดคนหนึ่ง

๕. มีผลออกสู่ภายนอกโดยตรง

❖ คำสั่งทางปกครองโดยผลของกฎหมาย ได้แก่

๑. การสั่งรับหรือไม่รับคำเสนอขาย รับจ้าง แลกเปลี่ยน ให้เช่า ซื้อ เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์

๒. การอนุมัติสั่งซื้อ จ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์

๓. การสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอ หรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

๔. การสั่งให้เป็นผู้ทำงาน

๕. การให้หรือไม่ให้ทุนการศึกษา

คำสั่งทางปกครอง อาจปรากฏในรูปลักษณะที่เป็นประกาศ หนังสือ หรือคำสั่งซึ่งออกโดยหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิและหน้าที่ของบุคคลผู้อยู่ภายใต้หรือบังคับของประกาศ หนังสือหรือคำสั่งนั้น เช่น ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการสอบภาค ก. โบนัสขาดจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

❖ กรณีไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง เช่น

๑. มาตรการภายในของฝ่ายปกครอง
๒. การกระทำที่เป็นขั้นตอนเตรียมการเพื่้ออกคำสั่งทางปกครอง เช่น คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ชี้มูลความผิด
๓. การให้ความเห็นหรือคำแนะนำหรือตอบข้อหารือ

✧ รู้หรือไม่?

การสอบสวนทางวินัยและการสอบสวนข้อเท็จจริง เป็นขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองเท่านั้น

คำสั่งลงโทษทางวินัย ไล่ออก ปลดออก ลดขั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน ภาคทัณฑ์ และคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นคำสั่งทางปกครอง

✧ ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองน่ารู้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๐๒/๒๕๖๑ องค์การบริหารส่วนตำบล ตรวจสอบพบการปลอมแปลงลายมือชื่อและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ในส่วนการคลังหลายฉบับและดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ (ผู้ฟ้องคดี) ขอให้ปลอมแปลงลายมือชื่อและทำลายเอกสารราชการ ผู้บังคับบัญชาจึงออกคำสั่งห้ามผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา เข้าห้องส่วนการคลังและห้องส่วนโยธา คำสั่งดังกล่าวไม่ได้มีผลกระทบต่อสถานภาพสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย จึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง

การบังคับใช้กฎหมาย (มาตรา ๓) และข้อยกเว้นการบังคับใช้กฎหมาย (มาตรา ๔)

มาตรา ๓ *ข้อกำหนด* : มิให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไปใช้กับกฎหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. กฎหมายเฉพาะกำหนดหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมไว้ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้กฎหมายเฉพาะเหล่านั้น
๒. กฎหมายเฉพาะกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไว้ไม่ต่ำกว่าพระราชบัญญัตินี้
๓. กฎหมายเฉพาะกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้แตกต่างจากพระราชบัญญัตินี้
๔. กรณีที่กฎหมายเฉพาะกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองไว้

หลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม หมายถึง หลักเกณฑ์ที่ทำให้บุคคลที่จะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองมีโอกาสต่อสู้ปกป้องสิทธิของตน หรือเรียกร้องให้มีการบังคับตามสิทธิของตนได้ในฐานะที่ตนเป็นผู้ทรงสิทธิ

มาตรฐานในการปฏิบัติราชการ หมายถึง หลักเกณฑ์ที่ทำให้การปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงกว่าที่เป็นอยู่ทั่วไป

สรุปได้ว่า ความเป็น “กฎหมายกลาง” ของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่กำหนดให้มีการใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายทุกฉบับต้องเป็นไปตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓ วรรคแรกดังกล่าวก็ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ หากการใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

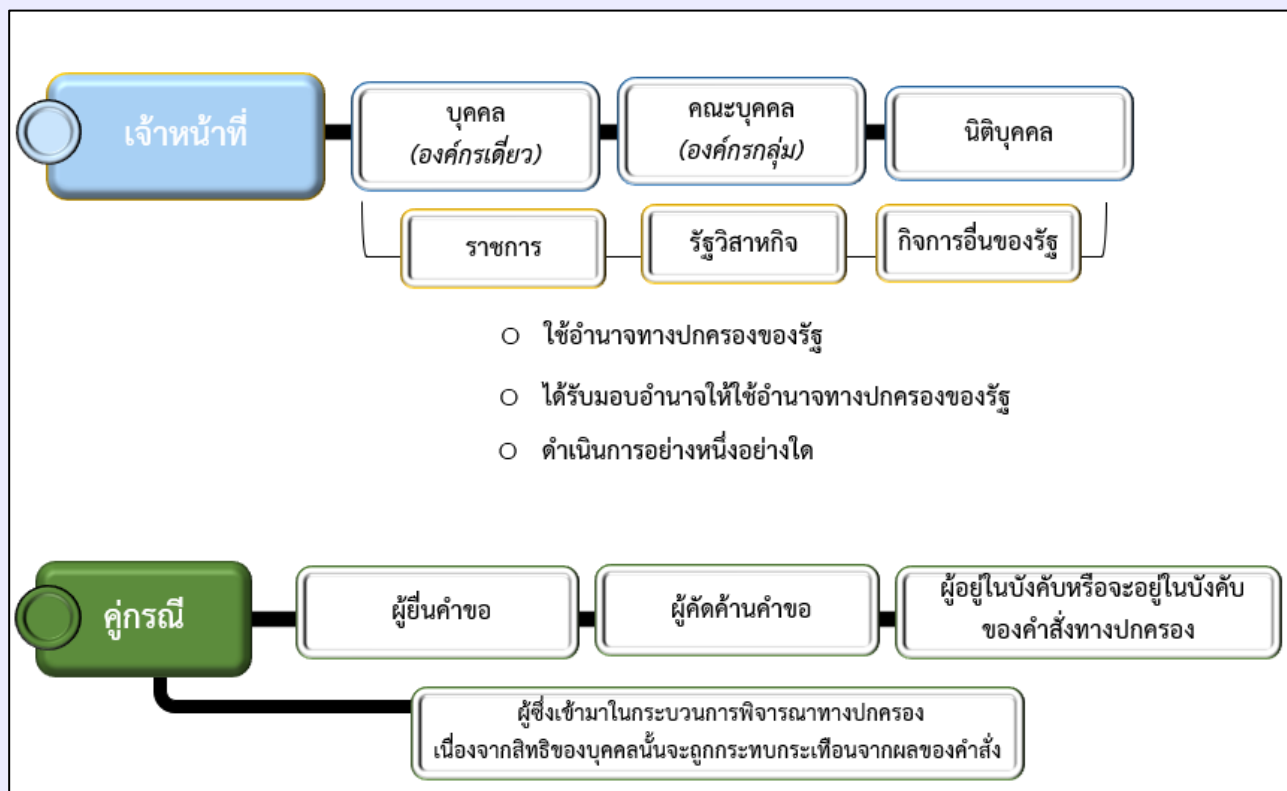
✧ **ตัวอย่าง คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๗๐/๒๕๕๗** ประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลที่ห้ามมอบหมายให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทน เป็นการตัดสิทธิการมอบอำนาจซึ่งเป็นสิทธิทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยขัดกับ มาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จึงมีมาตรฐานต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง **ต้องใช้** พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามมาตรา ๓ ดังนั้น จึงไม่อาจนำมาใช้ตัดสิทธิการร้องทุกข์ของผู้ฟ้องคดีได้

มาตรา ๔ ข้อยกเว้น : มิให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เช่น

๑. รัฐสภา และคณะรัฐมนตรี การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีในงานนโยบายโดยตรง
๒. องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ (ไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ)
๓. การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดีและการวางทรัพย์
๔. งานนโยบายการต่างประเทศ งานราชการทหาร งานศาสนา

เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ คู่กรณี (มาตรา ๕)

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ จะต้องมีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

ผู้แต่งตั้ง ต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมาย

ผู้ได้รับแต่งตั้ง ต้อง (๑) ไม่ขาดคุณสมบัติ (๒) ไม่มีลักษณะต้องห้าม และ (๓) การแต่งตั้งชอบด้วยกฎหมาย

การมอบอำนาจ ต้องชอบด้วยกฎหมาย

☆ ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองนำรู้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๖๒/๒๕๕๘ หน่วยงานคัดเลือกและประเมินเลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งในระดับสูงขึ้นโดยกฎหมาย กำหนดให้ อ.ก.พ. กรม มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือก แต่ อ.ก.พ. กรม มอบอำนาจให้อธิบดีใช้อำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือก ดังนั้นจึงเป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะตัว ของ อ.ก.พ. กรม อ.ก.พ. กรม จึงเป็นผู้ทรงอำนาจ และไม่อาจมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคคลอื่นกระทำการแทนได้ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกบุคคล จึงเป็นการออกคำสั่งโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจ

✧ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง องค์ประกอบกรรมการไม่ครบ ส่งผลให้คำสั่งลงโทษไม่ชอบ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๖๔/๒๕๕๘ หน่วยงานออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดี โดยมีคณะกรรมการจำนวน ๓ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการสอบสวน ๑ คน กรรมการ ๑ คน และนาย ก. ผู้ช่วยเลขานุการ ต่อมา มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ จึงมีประเด็นว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนด นาย ก. มีฐานะเป็นเพียงผู้ช่วยเลขานุการ การแต่งตั้งข้าราชการไม่ว่าจะมีหน้าที่เป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการโดยมิได้ระบุให้เป็นกรรมการสอบสวนด้วย ย่อมทำให้ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในอันที่จะทำการสอบสวนได้ คณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรง ซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่มีอำนาจเพียง ๒ คน จึงไม่ครบองค์ประกอบของกฎหมาย การสอบสวนทั้งหมดเสียไป คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หลักความเป็นกลาง (มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๖)

❖ **แนวคิด :** หากบุคคลมีอำนาจสั่งการในเรื่องที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสีย (มือคด รัก ชอบ ชัง หลง หรือ ความลำเอียง บิดเบือนหรือเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง) บุคคลนั้นก็จะมีสูญเสียความเป็นกลางและไม่อาจสั่งการโดยปราศจากอคติในเรื่องนั้น ๆ ได้

❖ **เจตนารมณ์ :** (๑) เพื่อประกันความเป็นธรรมให้คู่กรณี
(๒) เพื่อประกันคุณภาพของคำสั่งทางปกครองกรณีเจ้าหน้าที่ “ไม่เป็นกลาง”

❖ **การบังคับ :** เฉพาะเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาที่จะนำไปสู่การออกคำสั่ง (ใกล้ชิด)

✧ **ตัวอย่างกรณีเจ้าหน้าที่ “ไม่เป็นกลาง”** เช่น เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือกผู้รับทุน และมีมติให้ตนเองเป็นผู้รับทุน เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองมีเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง

หากมีเหตุที่ไม่เป็นกลางคู่กรณีคัดค้านเจ้าหน้าที่ที่มีเหตุนั้นได้

- กรณีเจ้าหน้าที่ ต้องหยุดการพิจารณาเรื่องนั้นไว้ก่อน (มาตรา ๑๔) และแจ้งผู้บังคับบัญชาเหนือตนชั้นหนึ่งเพื่อสั่งการ

- กรณีกรรมการ ต้องหยุดการพิจารณาเรื่องนั้นไว้ก่อน (มาตรา ๑๕) ประธานกรรมการเรียกประชุมเพื่อพิจารณา กรรมการที่ถูกคัดค้านชี้แจง ตอบข้อซักถาม และออกจากห้องประชุม

ทั้งนี้ การกระทำก่อนหยุดพิจารณาไม่เสียไป เว้นแต่ เจ้าหน้าที่ที่เข้าแทนหรือ คณะกรรมการเห็นสมควร (มาตรา ๑๗)

✧ **อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง คณะกรรมการสอบสวน “วินัยและความรับผิดทางละเมิด” เป็นบุคคลเดียวกัน**

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๙๑/๒๕๕๕ กรณีของการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิด แต่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดซึ่งเป็นบุคคลชุดเดียวกับคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยมิได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน เนื่องจากเห็นว่าพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนทางวินัยมีความชัดเจนเพียงพอแล้ว ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการสอบสวนเพื่อหาผู้รับผิดชอบทางละเมิด อันส่งผลให้คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย

✧ **อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง ถอดถอนเลขานุการนายกเทศมนตรีเพราะหมดความไว้วางใจต้องให้โอกาสและเหตุผลหรือไม่**

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๕๒/๒๕๕๙ นายกเทศมนตรี มีคำสั่งถอดถอน เลขานุการ (ผู้ฟ้องคดี) ออกจากตำแหน่ง เหตุเพราะ ไม่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ไม่รับผิดชอบงาน อาศัยตำแหน่งหาประโยชน์ส่วนตน ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องเพิกถอนคำสั่งถอดถอน ออกจากตำแหน่งและชดใช้ค่าเสียหาย เป็นอำนาจดุลพินิจโดยแท้ของนายกเทศมนตรี ที่จะแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมและไว้วางใจที่จะช่วยเหลือหน้าที่ราชการ และให้อำนาจถอดถอนได้ ถ้าหมดความไว้วางใจ หรือเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ช่วยเหลือได้ ถึงแม้ไม่มีความผิดหรือไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง และการหมดความไว้วางใจ ไม่จำเป็นต้องมีสาเหตุจากพฤติการณ์หรือการกระทำในเรื่องใด คำสั่งถอดถอน ไม่ใช่การลงโทษ

หลักการสำคัญของคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้ (มาตรา ๓๔)

❖ **คำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือ** มีรูปแบบ ตามมาตรา ๓๖ ต้องมี วัน เดือน และปีที่ทำคำสั่ง ชื่อ และตำแหน่งเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง คำสั่งมีผลใช้บังคับต่อบุคคลตั้งแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้ง และมีผลอยู่ตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลลงโดยเงื่อนไขหรือโดยเหตุผลอื่น (มาตรา ๔๒)

❖ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง การแก้ไขคำสั่งที่ทำเป็นหนังสือ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐-๑๑/๒๕๕๖ หน่วยงานมีคำสั่งลงโทษไล่อำนาจการออกจากราชการ คำสั่งที่ ๑๒๓/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ต่อมาแก้ไขโดยคำสั่งที่ ๙๘๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และคำสั่งที่ ๔๕๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ต่อมาแก้ไขโดยคำสั่งที่ ๖๕๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ข้าราชการ (ผู้ฟ้องคดี) โต้แย้งว่า การแก้ไขเลขคำสั่งและวันที่โดยมิได้แจ้งให้ทราบถือว่าเป็นผิดแบบที่กฎหมายกำหนดในสาระสำคัญขัดต่อมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งมาตรา ๓๖ เป็นการกำหนดรูปแบบและรายละเอียดที่ควรมีในคำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือ มิได้เป็นสาระสำคัญที่ไม่อาจแก้ไขได้ ประกอบกับมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “คำสั่งทางปกครองที่มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยหรือ ผิดหลงเล็กน้อยนั้น เจ้าหน้าที่อาจแก้ไขเพิ่มเติมได้เสมอ” ดังนั้นการแก้ไขเพียง “เลขที่คำสั่งและวันที่” ส่วน “ข้อความและเนื้อหา” ของคำสั่งยังคงเดิม จึงมิใช่การเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของคำสั่ง การไม่แจ้งการแก้ไขไม่มีผลกระทบต่อผู้ฟ้องคดีหรือทำให้การแก้ไขมีข้อบกพร่องร้ายแรงถึงขนาดทำให้เสียความเป็นธรรมหรือทำให้คำสั่งไม่ชอบแต่ประการใด

❖ การให้เหตุผลของคำสั่งทางปกครอง (มาตรา ๓๗)

กรณีคำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือมีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมเจ้าหน้าที่ให้ใช้อำนาจด้วยความถูกต้อง และเพื่อคุ้มครองคู่กรณี การให้เหตุผลประกอบด้วย

๑. ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (พฤติการณ์)
๒. ข้อกฎหมายที่อ้างอิง
๓. ข้อพิจารณาและ ข้อเสนอแนะในการใช้ดุลพินิจ

ข้อยกเว้น

๑. ผลของคำสั่งทางปกครองนั้น ตรงตามคำขอของคู่กรณี
๒. เหตุผลนั้นเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก
๓. กรณีที่ต้องรักษาเป็นความลับ
๔. กรณีที่เป็นการออกคำสั่งด้วยวาจาและกรณีเร่งด่วน

การแจ้งสิทธิอุทธรณ์ในคำสั่งทางปกครองที่เป็นหนังสือ (มาตรา ๔๐)

❖ หลักเกณฑ์พิจารณา

๑. ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง
๒. การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง หมายถึง
 - ระบุผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์
 - ผู้มีอำนาจรับคำอุทธรณ์
 - รูปแบบคำอุทธรณ์

- วิธีการยื่นอุทธรณ์

๓. ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้ง

ข้อยกเว้น

๑. คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรี
๒. คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยคณะกรรมการ
๓. คำสั่งทางปกครองที่กฎหมายกำหนดให้เป็นที่สิ้นสุด
๔. คำสั่งทางปกครองทั่วไป

❖ การฝ่าฝืนการแจ้งสิทธิอุทธรณ์

- แจ้งใหม่ ระยะเวลาอุทธรณ์เริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้ง
- หากไม่แจ้ง ระยะเวลาอุทธรณ์ ขยายเป็น ๑ ปี

❖ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง ไม่แจ้งว่าอุทธรณ์ต่อใคร มีผลอย่างไรต่อระยะเวลาอุทธรณ์?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๕/๒๕๕๘ นายกเทศมนตรีมีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนผู้ฟ้องคดี โดยทำคำสั่งระบุเพียงว่า “หากผู้ฟ้องคดีประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษให้อุทธรณ์ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันทราบคำสั่ง” ถือเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ดังนั้น ระยะเวลาการอุทธรณ์เริ่มนับใหม่

การแก้ไขความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ต้องก่อนสิ้นสุดกระบวนการอุทธรณ์ถ้าไม่มีการอุทธรณ์ ต้องก่อนมีการนำคำสั่งทางปกครองไปสู่การพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องโดยศาล

❖ ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดการแก้ไขคำสั่งทางปกครองที่ไม่สมบูรณ์

ตัวอย่างที่ ๑ ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจออกคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยไม่รับฟังคู่กรณี ในชั้นอุทธรณ์ตั้งกรรมการพิจารณาใหม่ และรับฟังคู่กรณี

ตัวอย่างที่ ๒ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นไม่ได้แจ้งการประเมินและผลการประเมิน ไม่ได้เปิดโอกาสให้ชี้แจงหรือขอคำปรึกษาก่อนมีคำสั่งไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนในชั้นร้องทุกข์ คณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบประชุม ๔ ครั้ง ถือว่าให้โอกาสรับฟังและชี้แจง

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

❖ วัตถุประสงค์

เป็นมาตรการเยียวยาทางปกครอง และเปิดโอกาสให้ฝ่ายปกครองมีโอกาสตรวจสอบคำสั่งที่เจ้าหน้าที่ได้ทำไปแล้วว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่ผิดพลาดหรือไม่ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ รวมถึงเป็นสิทธิประชาชนในการโต้แย้งคำสั่งที่ตนไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้คดีที่ขึ้นสู่องค์กรวินิจฉัยคดีปกครองมีจำนวนลดน้อยลงและเป็นคดีที่มีลักษณะเด่นชัด

ขั้นตอนหลังจากที่มีการออกคำสั่งทางปกครองนั้น เพื่อให้มีผลเป็นการเพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครอง

✧ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง ไม่ได้อุทธรณ์คำสั่ง เพราะ “ความไม่รู้” เป็นเหตุยกเว้นอุทธรณ์ได้หรือไม่

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๒๕/๒๕๕๕ เจ้าพนักงานที่ดินแจ้งการยกเลิกคำขอการออกโฉนดที่ดิน เพราะไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออกโฉนดที่ดินให้ได้ โดยแจ้งให้อุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนี้ ผู้ฟ้องคดี ไม่ยื่นอุทธรณ์เพราะไม่มีความรู้ แต่ได้ไปยื่นฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ออกโฉนดที่ดิน เมื่อยังมีได้ดำเนินการแก้ไขเยียวยาปัญหาความเดือดร้อนเสียหาย ตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กฎหมายจึงจะฟ้องร้องไม่ได้

❖ รูปแบบของคำอุทธรณ์ (มาตรา ๔๔ วรรคสอง)

๑. คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ
 ๒. ต้องมีข้อความโต้แย้งว่าไม่เห็นด้วยกับคำสั่งทางปกครอง (แสดงเหตุผลว่าคำสั่งไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมอย่างไร)
 ๓. ต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบ
- ทั้งนี้ ถ้ามีข้อความที่แสดงให้เกิดความเข้าใจว่าโต้แย้งส่วนใดหรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองใดถือเป็นการอุทธรณ์

โดยการอุทธรณ์ด้วยวาจา การสอบถามเจ้าหน้าที่หรือติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์ ไม่ถือเป็นการอุทธรณ์

✧ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง ผู้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองต้องเป็นคู่กรณี

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด อ.๒๒๘/๒๕๕๗ ตามมาตรา ๔๔ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ผู้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ต้องเป็นคู่กรณี (หมายถึงผู้ซึ่งเข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครองเนื่องจากสิทธิถูกระทบกระทบเนื่องมาจากผลของคำสั่งทางปกครอง) คำสั่งทางปกครองนี้กระทบต่อสิทธิของนางสาว ก. เพียงลำพัง คู่สมรสไม่ใช่คู่กรณี ถือว่าไม่ได้อุทธรณ์ ฟ้องศาลไม่ได้

❖ กำหนดเวลาอุทธรณ์

ระยะเวลาอุทธรณ์ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ (มาตรา ๓ วรรคสอง) หมายเหตุ กรณีตาม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ระยะเวลายื่นคำอุทธรณ์/ร้องทุกข์ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (วันที่ทราบหรือถือว่าทราบเหตุแห่งการร้องทุกข์)

✧ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง การควบคุมตรวจสอบ “คำสั่งทางปกครอง” ที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่ง

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๘๓/๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขวินิจฉัยให้เพิกถอนคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ไม่ออกใบอนุญาตประกอบกิจการให้กับผู้ประกอบการกิจการฟาร์มสุกร ซึ่งแม้ องค์การบริหารส่วนตำบลจะไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ แต่ในฐานะเจ้าหน้าที่ชั้นต้นในการออกคำสั่งก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีฯ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ในกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้ อันเป็นการควบคุมตรวจสอบคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ชั้นต้น ซึ่งการพิจารณาอุทธรณ์ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการออกคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้นทั้งเรื่อง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจึงไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีฯ ที่กลับ แก่ หรือเพิกถอนคำสั่งทางปกครองของตน และไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันจะมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์นั้นได้ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒)

๑. กรณีที่ไม่ได้ให้ประโยชน์หรือเป็นภาระ
 - อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน
 - ให้มีผลย้อนหลัง ไม่ย้อนหลัง หรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้
๒. เป็นการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้
 - ให้คำนึงถึงความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ในความคงอยู่ของคำสั่งกับประโยชน์

สาธารณะประกอบกัน

- เพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน มีผลย้อนหลัง ปัจจุบัน หรืออนาคตก็ได้
- ต้องเพิกถอนภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่รู้เหตุแห่งการเพิกถอนนั้น

❖ ในกรณีดังต่อไปนี้จะอ้างความเชื่อโดยสุจริตไม่ได้

๑. แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง ข่มขู่ ชักจูง โดยการให้ทรัพย์สิน หรือให้ประโยชน์อื่นใดที่มีขอบ
๒. ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนในสาระสำคัญ
๓. ได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง ขณะได้รับคำสั่งทางปกครอง หรือการไม่รู้เป็นไปโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ขอด้วยกฎหมาย (มาตรา ๕๓)

คำสั่งทางปกครองที่ไม่ให้ประโยชน์ ให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอน หรือ มีผลในอนาคตได้ ตามที่กำหนด

❖ ข้อยกเว้นที่ไม่ต้องเพิกถอน ได้แก่

๑. กรณีต้องทำคำสั่งทางปกครอง ที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันอีก

๒. การเพิกถอนไม่อาจกระทำได้เพราะเหตุอื่น

คำสั่งทางปกครองที่เป็นการให้เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ ให้มีผลย้อนหลัง หรือไม่มีผลย้อนหลัง หรือมีผลในอนาคตได้ ในกรณี ไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของคำสั่ง หรือ ปฏิบัติล่าช้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของคำสั่งหรือปฏิบัติล่าช้า

กรณีที่ให้ผลย้อนหลัง ให้คืนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ นำลามิควรรได้มาใช้ โดยอนุโลม แต่ถ้าไม่สุจริต ต้องรับผิดชอบในการคืนเงินฯ เต็มจำนวนที่ได้รับ

คำสั่งทางปกครองที่เป็นการให้ประโยชน์อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอน หรือในอนาคตได้ (แต่ย้อนหลังไม่ได้) เฉพาะกรณี ดังนี้

๑. มีกฎหมายกำหนดให้เพิกถอนได้หรือมีข้อสงวนสิทธิให้เพิกถอนได้ในคำสั่ง

๒. คำสั่งทางปกครอง มีข้อกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติ แต่ไม่มีการปฏิบัติ

ภายในกำหนด

๓. ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลง

๔. บทกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป

๕. อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

ผู้รับประโยชน์มีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหาย อันเกิดจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งได้

ระยะเวลาและอายุความ

❖ การนับระยะเวลา (มาตรา ๖๔) ไม่ให้นับวันแรกรวมด้วย *วันแต่* จะได้เริ่มการในวันนั้น หรือ เจ้าหน้าที่กำหนดเป็นอย่างอื่น

❖ ระยะเวลาสิ้นสุด

- กรณี จนท. ต้องกระทำการใดภายในระยะเวลา

- กรณีบุคคลใดต้องกระทำการใดภายในระยะเวลา

❖ กำหนดการขยายระยะเวลาในคำสั่ง มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ ถ้าระยะเวลาสิ้นสุดแล้วอาจขยายโดยกำหนดให้มีผลย้อนหลังได้ การขอขยายระยะเวลา ต้องมีเหตุผลดังต่อไปนี้ (๑) พฤติการณ์จำเป็น (๒) ขอภายใน ๑๕ วันนับแต่พฤติการณ์นั้นสิ้นสุดลง

❖ อายุความสะดุดหยุดอยู่ (มาตรา ๖๗) เมื่อมีการอุทธรณ์/ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าการพิจารณาจะถึงที่สุดหรือเสร็จโดยประการอื่น แต่ถ้าถอนหรือทิ้งคำขอ ถือว่าอายุความไม่เคยสะดุดหยุดอยู่เลย

การแจ้งคำสั่งทางปกครอง

๑. แจ้งด้วยวาจา

๒. แจ้งเป็นหนังสือ

❖ วิธีการแจ้งเป็นหนังสือ มีหลักการสำคัญดังนี้

- การส่งหนังสือ : ส่งต่อผู้นั้นหรือส่งไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ได้ไว้ถือว่าแจ้งไปยังภูมิลำเนา (มาตรา ๗๐)

- การส่งหนังสือโดยนำส่ง : ไม่รับหรือไม่พบผู้รับ ให้ส่งกับบุคคลที่บรรลุนิติภาวะที่อยู่หรือทำงานในที่นั้น หากไม่รับ ให้วาง/ปิดต่อหน้าเจ้าพนักงานตามที่กำหนด (มาตรา ๗๐)

- การส่งทางไปรษณีย์ ถือว่าได้รับเมื่อพ้น ๗ วัน (ในประเทศ) หรือ ๑๕ วัน (ต่างประเทศ) เว้นแต่ พิสูจน์ได้อีกอย่างอื่น

- พักอาศัยหลายที่มีที่ทำงานหลายแห่ง ถือว่ามีถิ่นที่อยู่หลายแห่ง ตามมาตรา ๓๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- พนักงานหรือเจ้าหน้าที่รับเอกสารไว้ ถือว่าได้รับแล้ว

- การส่งทางโทรสาร ถือว่าได้รับแจ้งตามวัน เวลาที่ปรากฏในหลักฐาน (มาตรา ๗๔)

☆ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งให้แจ้งคำสั่งไปยังภูมิลำเนาแห่งไหน คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด อ.๓๐๗/๒๕๕๗ เลขานุการคณะกรรมการป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงินออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ (ผู้ฟ้องคดี) ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่อันเป็นที่อยู่ตามที่ปรากฏในรายการทะเบียนราษฎรของกรมการปกครองตามสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ฟ้องคดีและมีผู้รับคำสั่งแทน ซึ่งผู้รับแทนพักอาศัยอยู่ในที่อยู่ดังกล่าว และผู้ฟ้องคดีเคยมีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีจำนวน ๔ ฉบับ ล้วนแต่ระบุตรงมุมบนด้านขวาของหน้าแรกเป็นที่อยู่ตามสำเนาทะเบียนบ้านดังกล่าว ไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้แจ้งให้ส่งเอกสารต่าง ๆ ไปยังที่อยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีแต่อย่างใด แม้ว่าจะรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้พักอาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีก็ตาม ถือเป็นกรณีผู้ฟ้องคดีมีถิ่นที่อยู่หลายแห่งตามมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนา กรณีจึงถือว่าการแจ้งคำสั่งไปยังที่อยู่ตามสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ฟ้องคดีเป็นการแจ้งคำสั่งทางปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๖๙ ประกอบ มาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ขณะเดียวกันหากบุคคลอื่นลงลายมือชื่อรับหนังสือไว้แทนบุคคลผู้นั้นต้องเป็นเจ้าของบ้านหรือพักอาศัยหรือทำงานอยู่ในภูมิลำเนานั้นและบรรลุนิติภาวะ

☆ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง “เพื่อนบ้านติดกัน” รับคำสั่งลงโทษไว้แทนชอบหรือไม่ ?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด อ.๓๐๐/๒๕๕๘ ผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดีแต่ปรากฏหลักฐานจากไปรษณีย์ตอบรับว่ามีผู้รับไว้แทน โดยระบุในใบตอบรับว่า “บ้านติดกัน” เห็นว่า คำสั่งลงโทษไว้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการเป็นนิติกรรมทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ซึ่งจะต้องแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ไว้ด้วย การแจ้งคำสั่งทางปกครองจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญ กรณีของผู้รับแทนคำสั่งทางปกครองนั้นก็ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกรณีที่น่าคำสั่งไปส่งยังภูมิลำเนาของผู้นั้นและไม่พบ กล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่อาศัยหรือทำการงานในสถานที่นั้น เมื่อผู้รับแทนไม่ได้เป็นบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำงานในที่อยู่อันเป็นภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดี จึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งคำสั่ง เนื่องจากการแจ้งคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

☆ อุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่อง ยื่นอุทธรณ์ทางไปรษณีย์พิจารณาให้ตีถึงวันที่ “ลงตราประจำวัน”

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด อ. ๒๐๒/๒๕๕๗ ที่ทำการไปรษณีย์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ได้จัดตั้งไว้หลายประเภท เช่น ศูนย์รับฝากไปรษณีย์ เป็นต้น โดยได้กำหนดให้ผู้ฝากกรอกรายการต่าง ๆ ลงในแบบพิมพ์ที่กำหนดให้ครบถ้วน และให้เจ้าหน้าที่ประทับตราประจำวันในช่อง “ตราประจำวันของที่ทำกรารับฝาก” ในใบตอบรับแม้ผู้ฟ้องคดีจะได้ยื่นอุทธรณ์ในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ โดยส่งที่ไปรษณีย์เอกชน แต่เมื่อมีการประทับตราโดยที่ทำการไปรษณีย์รับจ่ายบางนา ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ สถานที่ที่ผู้ฟ้องคดีส่งหนังสืออุทธรณ์ จึงเป็นเพียงผู้รับรวบรวมไปรษณีย์ทัณฑ์ เพื่อนำส่งที่ทำการไปรษณีย์บางนาเท่านั้น มิใช่ที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตประเภทรับจ่ายที่มีรหัสของตนเอง ดังนั้น การอุทธรณ์คำสั่งโดยส่งทางไปรษณีย์เอกชน จึงยังไม่ถือว่าเป็นการส่ง ณ ที่ทำการไปรษณีย์ แม้กรณีนี้ผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นคำอุทธรณ์ภายในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ เป็นอย่างช้า แต่เมื่อที่ทำการไปรษณีย์บางนาได้ตราลงทะเบียนรับคำอุทธรณ์เป็นวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ จึงเป็นการยื่นอุทธรณ์เมื่อพ้นกำหนดอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด

ที่มา : โครงการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการวิถีใหม่ ครั้งที่ ๑ เรื่อง วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร ชั้น ๓ อาคาร ๕๖ ปี สกศ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา บรรยายโดย... นายไพโรจน์ ทองเพชร พนักงานคดีปกครองชำนาญการ สำนักงานศาลปกครอง

จิตสำนึกในการมีวินัย การรักษาวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญ และกระบวนการความคิดป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวโน้มของการคอร์รัปชันในประเทศไทย (The Trend of Corruption in Thailand)

ปัญหาการคอร์รัปชัน ถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่ด้อยพัฒนาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป และนับวันยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาการคอร์รัปชันเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน แม้รัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่าปัญหาการคอร์รัปชันก็ไม่ได้ถูกแก้ไขได้เท่าใดนัก รายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่าค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันยังอยู่ในระดับต่ำกว่า ๕๐ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนนมาโดยตลอด

❖ ความหมายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน

“ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวง ทบวง กรม มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากเงินเดือนที่รัฐจ่ายเป็นค่าตอบแทน และการสวัสดิการที่รัฐจัดให้เพื่อการดำรงชีพตามสมควรแห่งฐานะการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมหรือที่เราเรียกกันติดปากว่าผลประโยชน์ทับซ้อน

“ผลประโยชน์ทับซ้อน” หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับเข้าไปมีส่วนได้เสียกับกิจกรรมหรือการดำเนินการที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้องทำให้การใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยไม่สุจริตก่อให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐ

“การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า” หรือ “การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้” เพื่อเข้าครอบครองที่ดินเพื่อปลูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเป็นการเอาประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ่งใกล้ตัวที่เราพบเห็นกันอยู่บ่อยครั้ง ที่คนบางคนเอาประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นประโยชน์ส่วนตน แต่ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวมเป็นอย่างมากก็คือ การรื้อกล้าพื้นที่ทางเดินเท้า (Footpath) การจอดรถในที่ห้ามจอด

❖ รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน แบ่งออกเป็น ๑๑ รูปแบบ ได้แก่

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) คือ การรับสินบน หรือรับของขวัญหรือผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมและมีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

เช่น หน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากนักธุรกิจหรือบริษัทธุรกิจที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน การใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับของแถมหรือผลประโยชน์อื่นตอบแทน

กฎหมายเกี่ยวกับป้องกันการทุจริต การกำหนดฐานความผิดสำหรับนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ ได้แก่

● พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่

มาตรา ๑๗๖ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานของรัฐเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลใดและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดตามมาตรานี้ และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

มาตรา ๑๗๓ เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ ผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๘ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ได้กำหนดหลักการในการรับทรัพย์สินไว้เพื่อป้องกัน มิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรือเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จากการได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใด แล้วได้นำความสัมพันธ์ในส่วนตนที่เกิดขึ้นจากการรับทรัพย์สินนี้ เข้าไปมีอิทธิพลในการดำเนินการหรือวินิจฉัยสั่งการ ในการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้น ก็จะส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินและจะส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมอย่างยิ่ง

● **ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓**

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้อำนาจในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติ ตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้อำนาจตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดา มารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตร บุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคาการรับ ความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

➤ **เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้**

(๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด ซึ่งมีใช้ญาติ ที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาส ไม่เกินสามพันบาท

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่การให้นั้นเป็นการให้ ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

กรณีมิใช่หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า กรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานจะต้องดำเนินการ ตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ ต้องดำเนินการดังนี้

๑. ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล

๒. ต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดในภายใน ๓๐ วัน

๓. เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุด วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

๔. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุด มีคำสั่งไม่ให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้ ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้ในทันที แต่ในกรณีที่ไม่สามารถคืนได้เพราะเหตุใด ๆ ก็ตาม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ต้องส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ให้กับหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้คืนหรือได้ส่งมอบแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว

เมื่อได้ดำเนินการตามแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

๒. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามความใน มาตรา ๑๐๓^๒ กับการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

๒.๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่ให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวซึ่งได้แก่คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดามารดาเดียวกัน เว้นแต่เป็นการให้ที่เป็นปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กันและของขวัญที่ให้นั้นจะมีราคาหรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้มิได้ ทั้งนี้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามมาตรา ๑๐๓ รวมถึงการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือใช้เงินสวัสดิการใด ๆ เพื่อมอบให้หรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชา ไม่ว่ากรณีใด ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่สามารถดำเนินการเรียกรับในกรณีข้างต้นได้

๒.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้อยู่ในการบังคับบัญชามีได้ เว้นแต่เป็นการรับทรัพย์สินโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ตามปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กัน) ซึ่งผู้บังคับบัญชารวมถึงผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานที่แบ่งเป็นการภายในของหน่วยงานของรัฐและผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าและได้รับมอบหมายให้มีอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแล

^๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๓ “ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมายหรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดบทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปี ด้วยโดยอนุโลม”

๒.๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ เว้นแต่เฉพาะกรณีการรับของขวัญที่ให้ตามปกติประเพณีนิยมและของขวัญมีมูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกรณีนี้ได้แก่ การห้ามรับของขวัญจากผู้ซึ่งมีค่าขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่ง เช่น การขอใบรับรอง การขอให้ออกคำสั่งทางปกครอง การร้องเรียน หรือการรับของขวัญจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างการได้รับสัมปทาน หรือการรับของขวัญจากผู้ซึ่งกำลังดำเนินกิจการใด ๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมหรือกำกับดูแล เช่น การประกอบกิจการโรงงาน หรือธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

๒.๔ การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการประเภทอื่นหรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดำเนินการให้มีการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

๒.๕ เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชน ในการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับหรือการแสดงความเสียใจ ในโอกาสต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออกโดยใช้บัตรอวยพรการลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้บัตรแสดงความเสียใจแทนการให้ของขวัญ

➤ การรับทรัพย์สินที่เป็นการรับสินบนตามกฎหมาย

หากเป็นการรับทรัพย์สินที่เป็นการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่ได้รับทรัพย์สินจะต้องได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญาฐานเป็นเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ตามมาตรา ๑๔๙ และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายจะต้องรับโทษในทางอาญาซึ่งกฎหมายได้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำความผิดอาจจะต้องรับโทษ ตามกฎหมายว่าด้วยว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ แล้วแต่กรณี

☆ **ตัวอย่างคดี** อดีตสารวัตร “ปลาตายน้ำตื้น” เรียกรับเงินสินบน ๖,๐๐๐ บาท เป็นค่าตามคดีเช็ก

พ.ต.ท. ส. อดีตพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลหลักสอง ได้เรียกรับเงินผู้เสียหายที่ได้เข้าแจ้งความร้องทุกข์ต่อจำเลย ที่ขณะนั้นเป็นพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลหลักสอง เพื่อให้ดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติเช็ก โดยจำเลยเรียกรับเงินจากผู้เสียหายเป็นค่าดำเนินการติดตามคดี ครั้งละ ๒,๐๐๐ บาท รวม ๓ ครั้ง คิดเป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท

คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนเพื่อชี้มูล ซึ่งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงสรุปว่า จำเลยมีความผิดตามข้อร้องเรียน โดย ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดดังกล่าวและส่งสำนวนการสอบสวนให้อัยการสั่งคดี ซึ่งอัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ว่าจำเลยกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ฐานเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวนกระทำผิดเรียกรับทรัพย์สิน **ให้จำคุก ๕ ปี** จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์เห็นฟ้องด้วยจึงพิพากษายืนตามศาลชั้นต้นว่ามีความผิดจริง

๓. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts)
หมายถึง สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด

เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่ทำให้หน่วยงานทำสัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเองหรือจ้างบริษัทของตนเองเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดิน ของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน

๔. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งสาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment)

หมายถึง การที่บุคคลากรออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกับ ที่ตนเองเคยมีอำนาจควบคุม กำกับ ดูแล เช่น อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งพึงเกษียณอายุราชการไปทำงานเป็นที่ปรึกษาในบริษัทขายยา และใช้อิทธิพลให้โรงพยาบาลซื้อยาจากบริษัทนั้น พฤติการณ์นี้ มีมูลความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญารัฐเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่าตนมีตำแหน่งหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๓

๕. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting)

เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์กรสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการโดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัด ในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่

✧ **กรณีตัวอย่าง** เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี สนง.สรรพากร จัดตั้งบริษัทรับจ้างทำบัญชีและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษี มีพฤติการณ์ช่วยเหลือผู้เสียภาษีให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง และรับเงินค่าภาษีอากรจากผู้เสียภาษีบางรายแล้ว มิได้นำไปยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษี ให้พฤติการณ์นี้เป็นการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรงตามมาตรา ๘๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการโดยร้ายแรง และปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และยังกระทำการอันได้เชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติกู้ช้อย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

๖. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะใช้ประโยชน์จากการรู้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง

เช่น ทราบว่าจะมีการตัดถนนไปตรงไหนก็รีบไปซื้อที่ดินโดยใส่ชื่อภรรยาหรือทราบว่า จะมีการซื้อที่ดินเพื่อทำโครงการของรัฐก็รีบไปซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐ ในราคาที่สูงขึ้น

✧ **กรณีตัวอย่าง** นายช่าง ๕ แผนกชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้นำข้อมูลเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ ๔๗๐ Mhz และระบบปลดล็อกไปขายให้แก่ผู้อื่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ และ มาตรา ๑๖๔ และมีความผิดวินัย

๗. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage)

เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ กลับไปใช้ที่บ้าน การนำรถยนต์ในราชการไปใช้เพื่องานส่วนตัว

✧ **กรณีตัวอย่าง ๑** นำรถหลวงไปใช้ในงานแต่งงานลูก

อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่ง สั่งให้เจ้าหน้าที่ไปช่วยจัดเตรียมงานแต่งงานบุตรสาวของตน โดยนำเก้าอี้พร้อมปลอก กระจ่างต้นไม้ กล้องวิดีโอ โทรทัศน์สายสัญญาณ ขาตั้งกล้องมอนิเตอร์ กล้องถ่ายรูป ชุดสวิตเซอร์(ชุดควบคุม) เครื่องเล่นและบันทึกดวีดี ไปใช้ในการจัดงานและนำรถยนต์ส่วนกลางไปใช้ในการขนของ และรับส่งเจ้าหน้าที่ไปที่บ้านของตน ซึ่งทรัพย์สินที่นำไปใช้ทุกอย่างเป็นของคณะแพทยศาสตร์ (ของส่วนรวม) พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องอดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์ เป็นจำเลยในความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือ รักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗ การกระทำของจำเลยดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตนำทรัพย์สินต่าง ๆ ของคณะแพทยศาสตร์ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวอันเป็นการเสียหายแก่รัฐและคณะแพทยศาสตร์ การกระทำของจำเลยเป็นการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ พินาศจำคุก ๕ ปี ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกเหลือ ๒ ปี ๖ เดือน ปรับ ๑ หมื่นบาท เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งคดีแล้ว เห็นว่า เมื่อจำเลยทราบการกระทำของตนและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น โดยการชดเชยค่าเสียหายแล้วในทันที ประกอบกับจำเลยรับราชการเป็นแพทย์มานาน ทำคุณงามความดีแก่หน่วยงานและประเทศชาติมาโดยตลอด ทั้งจำเลยมิเคยกระทำผิดอาญาใด ๆ และไม่เคยมิได้รับโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รอลงอาญาไว้ ๒ ปี

❖ กรณีตัวอย่าง ๒ นำรถหลวงไปจำหน่ายและเบิกค่าน้ำมันแท็ง

คดี ใช้ของหลวง

คดีหมายเลขคดีที่ 1374/2554
คดีหมายเลขแดงที่ 2165/2555

นาย N. กำนันที่ อบต. อ. น.

- ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลของ อบต. อ. น. ไปรับผู้โดยสาร 2 คน
- นำรถยนต์ดังกล่าวไปเก็บรักษาไว้ที่บ้าน

นาย N. ในฐานะรองนายก อบต. อ. น. ในฐานะรองนายก อบต. อ. น. เป็นผู้ทำการ **อนุญาตให้ตนเอง** ใช้รถยนต์ดังกล่าว

นาย N. ได้รับนาย น. ศ. ป. ท. มา เป็นลูกจ้าง อบต. อ. น. และให้ไปรับผู้โดยสาร 2 คน

นาย N. นำใบสั่งซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลไปใช้กับรถยนต์คันอื่น ซึ่งนาย N. ทราบอยู่แล้วว่ารถยนต์ส่วนบุคคลไม่ได้นำไปใช้งานในการปฏิบัติราชการ แต่กลับทำรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ส่วนบุคคลดังกล่าวอันเป็นเท็จ ส่อแสดงเจตนาไม่สุจริต มุ่งหมายเพื่อ ได้รับประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์ใดโดยบังเอิญนั้นเป็นของตนเองหรือของผู้อื่นโดยทุจริต

นาย N. นำใบสั่งซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลไปใช้กับรถยนต์คันอื่น ซึ่งนาย N. ทราบอยู่แล้วว่ารถยนต์ส่วนบุคคลไม่ได้นำไปใช้งานในการปฏิบัติราชการ แต่กลับทำรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ส่วนบุคคลดังกล่าวอันเป็นเท็จ ส่อแสดงเจตนาไม่สุจริต มุ่งหมายเพื่อ ได้รับประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์ใดใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ

“ทุจริตนำรถหลวงไปจำหน่าย และยังเบิกค่าน้ำมันเชื้อเพลิง”

คำพิพากษา...

การกระทำของ นาย N. เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147, 151 **รวมจำคุก 18 ปี 24 เดือน**

อนุญาต ให้รถยนต์ส่วนบุคคลของ อบต. อ. น. ไปรับผู้โดยสาร 2 คน

อนุญาต ให้ตนเอง ใช้รถยนต์ดังกล่าว

จำหน่าย รถยนต์ส่วนบุคคล

รถยนต์คันอื่น ใช้กับรถยนต์ส่วนบุคคล

ค่าน้ำมัน 100,000 บาท

(ที่มา : เพจสำนักงาน ป.ป.ช.)

นาย N. มีหน้าที่ดูแลรักษารถยนต์ส่วนบุคคลที่ใช้ในราชการ ได้รู้เห็นยินยอมให้นาย น. นำรถยนต์ส่วนบุคคลไปจำหน่ายถือว่าเป็นการร่วมกันแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการเบียดบังทรัพย์เป็นของตนเองหรือเป็นผู้อื่นโดยทุจริตเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์ใดโดยบังเอิญนั้นเป็นของตนเองหรือของผู้อื่นโดยทุจริต นาย N. นำใบสั่งซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลไปใช้กับรถยนต์คันอื่น ซึ่งนาย N. ทราบอยู่แล้วว่ารถยนต์ส่วนบุคคลไม่ได้นำไปใช้งานในการปฏิบัติราชการ แต่กลับทำรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ส่วนบุคคลดังกล่าวอันเป็นเท็จ ส่อแสดงเจตนาไม่สุจริต มุ่งหมายเพื่อ ได้รับประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์ใดใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ การกระทำของ นาย N. เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ และมาตรา ๑๕๑ รวมจำคุก ๑๘ ปี ๒๔ เดือน

๘. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง (Pork-belling)

เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการของกระทรวงไปลงในพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะ เพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง

❖ **กรณีตัวอย่าง** นาย ก. อดีตรัฐมนตรีแห่งหนึ่ง ร่วมกับพวก แก๊งเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนคนเดินใหม่ในตำบลที่ตนมีฐานเสียงโดยไม่ผ่านสภา และตรวจรับงานทั้งที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด และเมื่อดำเนินการเสร็จก็ได้ติดป้ายชื่อ

ของตนและพวกว่าเป็นผลงานตนเองคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ มีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และทางอาญา

๙. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติ

พนักงานสอบสวนละเว้นไม่นำบันทึกการจับกุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ทำขึ้นในวันเกิดเหตุรวมเข้าสำนวน แต่กลับเปลี่ยนบันทึกและแก้ไขข้อหาในบันทึกการจับกุม เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาซึ่งเป็นญาติของตนรับโทษน้อยลงคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลโทษทางอาญาและวินัยอย่างร้ายแรง

๑๐. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ

❖ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร เข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบกฎหมาย

❖ ตัวอย่างเช่น หัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่ง รู้จักกับ ส่วนราชการอื่น จึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวฝากลูกชายเข้าทำงาน

๑๑. การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่น ๆ

❖ ตัวอย่างเช่น การเดินทางไปราชการไม่คำนึงถึงจำนวนคน วัน และภาระงาน อาทิ เดินทางไปราชการ ๑๐ วัน แต่ใช้เวลาทำงานจริงแค่ ๖ วัน อีก ๔ วัน เดินทางท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ

❖ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐลงเวลาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ โดยมิได้อยู่ปฏิบัติงานในช่วงเวลานั้นอย่างแท้จริง แต่เบิกค่าตอบแทน

ที่มา : โครงการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมาย เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการวิถีใหม่ ครั้งที่ ๒ เรื่อง จิตสำนึกในการมีวินัยและการรักษา วินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมกำแหงพลางกูร ชั้น ๓ อาคาร ๕๖ ปี สกศ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา บรรยายโดย..นายปรีชา แนนถนอม เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่าย ป้องกันการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดชลบุรี

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอรรถพล สังขวาสี	เลขาธิการสภาการศึกษา
นายธฤติ ประสานสอน	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายนิติ นาชิต	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางรัชณี พึ่งพาณิชกุล	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
นางอำภา พรหมวาที	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
นายภูมิพัทธ์ เรืองแห่	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
นายเนติ รัตนากร	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

บรรณาธิการ

นางสาวณัฐิกา นิตยาพร
นายวรพจน์ หาญใจ
นางสาวชญาภรณ์ ปินตาเขียว
นายสรารุช ส่งศรี

กองบรรณาธิการ

นางชัชวาล อัจฉมากุล
นายชาญชัย มาณจักร
นายเฉลิมพล เอียดพูล
นางสาวทตยา รัชดาธิวัฒน์
นายมานพ ปลื้มวงษ์
นางศิริพร กุลวงศ์
นางสาวสุรียรัตน์ ขจรศักดิ์
นายดุขฎิ ศิริราช

